

Улас
Самчук

Н'ять
по дванадцятій

Планета Ді-Ні

Харків
«ФОЛІО»
2019

вусиками виникає втомлена усмішка. Велетенський знак запиту вичувається в повітрі.

Машини. Безліч машин. В'їжджають, виїжджають. Гімлер, Борман, Лямерс, Гес... Блискучі, пишні, міцні постаті у брунатних, тісно припасованих одностроях. Там щось неймовірно велике. У очах натовпу перед бальконом повно думи, остраху, надій.

Перше вересня. Німо, суворо прийняв народ Берліну цей день, Геббельс пояснив цей настрій так: «Німецький народ не вмє загорятись солом'яним огнем. Він уміє працювати і боротись».

1943. У липні, перед роком. Двірець Ам-Цо. Величезний рух потягів. Берлін — Париж, Берлін — Београд, Берлін — Київ, Берлін — Рига, Берлін — Варшава. І переважно «нур фюр дейче» (Тільки для німців). Розмах, чіткість, хвилина в хвилину. Фрідріхівську оперу, що перед роком вигоріла від бомб, не пізнати. Все відновлено і дають «Тіфлянд». Півгодини треба було їхати трамваем, щоб побачити наслідки англійської «відплати» за Ковентри. Кілька розвалених будинків за всі чотири роки війни.

Потяг вояків з фронту завзятоще співав «Виходіла на берег Катюша». Все реготалося.

І нарешті сьогодні, **6 січня. 1945.** «Берлін, Берлін, ду майн Берлін!» (Берлін, ти мій Берлін). Зовсім, зовсім винятково і до непізнання ти змінився. «Берлін — Београд» зникло. Так само «нур фюр». Наш потяг тягнеться поволі, обережно, ніби крадеться. Повільно минає «двірці»; Пінезький, Біржі, Фрідріхштрассе. Ні одної ніде цілої будови, тільки іноді десь у хащах стовбичать в тумані макабричні обриси бувших гігантів, здалека манячить голими ребрами покривлі берлінський собор. Мертві мури, мертві вежі, мертві храми, мертві вулиці. А над усім, ніби навмисне, сіра, майже непрозора, поволока дрібного снігу, що ось кілька днів, сливе без перерви, повільно сиплеться з невиразних просторів.

Ми висіли на Фрідріхштрассе. Година спізнення. Нас мав зустріти редактор «Українського Вісника» Маруняк. Чи зустріне? Довкруги маса обвантаженого пакунками люду. Ріка, водоспад вливається до підземних, півзруйнованих тунелів двірця, і ні одного знайомого обличчя. Навантажу-

ЗМІСТ

П'ЯТЬ ПО ДВНАДЦЯТИЙ	3
Я бачив, як умирав Берлін	5
Під каштанами у Гете	39
Король Страх у Ваймарі	77
Останні дні епохи	113
Мовою Сокири	128
Історія генерала Вовка	135
ПЛАНЕТА Ді-Пі	165
ОФФЕНБАХ	167
Листопад	170
Грудень	180
1946. Січень	193
Лютий	205
Березень	220
МАЙНЦ-КАСТЕЛЬ	227
Квітень	230
УЛЬМ НА ДУНАЄМ	234
Травень	242
Червень	249
Серпень	278
КОРНТАЛЬ БІЛЯ ШТУТТГАРТУ	284
вересень	286
жовтень	305
листопад	310
грудень	316

1947. Січень	323
Лютий	335
Березень	341
квітень	354
Травень	366
Червень	373
ЦУФФЕНГАУЗЕН БІЛЯ ШТУТТГАРТУ	382
Липень	382
Серпень	388
Вересень	395
Жовтень	398
Листопад	405
Грудень	410
1948. Січень	415
Лютий	417
Березень	432
Квітень	438
Травень	451
Червень	464
Липень	473
Серпень	481
Вересень	493